

آ

حرف لنداء البعید

ص: نوع آن حرف، و صنف آن از حروف نداء، و قسم آن از حروف نداء بعید است

هو مسموع لم یذکره سیویه و ذکره غیره

ص: استعمال حقیقی {آ} برای نداء بعید شنیده شده ولی سیویه آن را در حروف نداء ذکر نکرده و قبول ندارد زیرا او می گوید: أما الاسم غیر المندوب فینبه بخمسة أشياء ییا و آیا و هیا و آی و بالألف. سیوطی می گوید: {آی} بالمد و السکون و {آ} بالمد و هما للبعید و قد حکاهما الکوفیون عن العرب الذی یثقون بعربیتهم و ذکر الأخص فی کتابه الکبیر {آ} و جعلها ابن عصفور فی المقرب للقریب کالهمزه

أجل

حرف جواب مثل {نعم}

ص: کلمه {أجل} به سکون دائمی لام (با این قید فعل {أجل یاجل} و اسم {أجل} خارج شد زیرا اوّلی مفتوح اللام و دوّمی دائماً معرب به عوامل است)، نوع آن حرف است و صنف آن از بین اصناف حروف، جوابیه مثبت است

ص: ادات جواب بر دو قسمند

مثبت: نعم، ای، بلی، جیر، انّ، و أجل
منفی: لا، لم، لَمَّا، لن، ما، إن و لات

انواع کاربرد {أجل} همانند {نعم}

فتکون

تصدیقاً للمخبر
إعلاماً للمستخبر
وعداً للطالب

نحو: قام زیداً. أجل
نحو: أ قام زیداً؟ أجل
نحو: اضرب زیداً! أجل

باتوجه به اینکه {أجل} در جواب خبر، استفهام و طلب می آید و هر کدام یا مثبت هستند یا منفی، شش صورت بدست می آید بنابراین این کلمه در مقام جواب تصدیقی و تأییدی از هر کدام مثبتاً یا منفیاً استعمال می شود چنانکه سیوطی قائل به این مبناست، لکن بعضی از نحویین مثل مالقی می گوید: فقط بعد از خبر مثبت و طلب امری می آید و برای تصدیق و تأیید این دو استعمال می شود و بعد از خبر منفی و نهی و استفهام به هر دو صورت منفی و مثبت، هرگز استعمال نمی شود و ابن مالک و زمخشری و ابن حاجب و محقق رضی و ابن هشام در کتاب {الإعراب} قائل به اختصاص استعمال آن تنها بعد از خبر می باشند

ص: فایده

ص: نکته

اگر در جواب جمله خبریه منفی مانند: {ما قام زید} آید، معنای آن تصدیق آن جمله خبریه منفی است. یعنی عجیب، تصدیق می کند که زید نیامده است و اگر در جواب جمله استفهامی منفی مثل: {أ ما قام زید؟} آمد، برای جواب به نفی آمدن زید است و اگر در جواب طلب منفی مثل: {لا تضرب زیداً!} آمد، برای وعده دادن به عدم زدن زید است، و اگر در جواب جمله خبریه یا استفهامیه یا طلبیه مثبت آمد، معنای آن تصدیق و جواب و وعده اثباتی به آن جملات است